

9. Shakeshaft, N., Rimfeld, K., Schofield, K., et al. (2016). Rotation is visualisation, 3D is 2D: Using a novel measure to investigate the genetics of spatial ability. *Scientific Reports*, 6, 30545. <https://doi.org/10.1038/srep30545> Stevens-Smith, D. (2004). Teaching spatial awareness to children. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 75(6), 52-54. <https://doi.org/10.1080/07303084.2004.10607258>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).31](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).31)
УДК: 615.8:376.2- 058.86

Петрук І.Д.,
старший викладач кафедри здоров'я людини та фізичної терапії
Приватного вищого навчального закладу
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука,
лікар спортивної медицини, Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-7575-7954>
Кіричук Ю. А.,
викладач кафедри фізичної культури і спорту
Приватного вищого навчального закладу
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука, Рівне
<https://orcid.org/0009-0008-8669-1098>
Тхорева І. В.,
викладач кафедри теорії і методики фізичного
виховання та адаптивної фізичної культури
Приватного вищого навчального закладу
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука, Рівне
<https://orcid.org/0009-0007-8218-1982>

МОДИФІКОВАНА ВЕРСІЯ АДАПТИВНОЇ СПОРТИВНОЇ ГРИ КОРНХОЛ І ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ ТА ПСИХОФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Анотація. Пропонується авторське дослідження особливостей використання розробленої адаптивної спортивної гри Корнхол-2 та її вплив на соціальну адаптацію і психофізичний розвиток внутрішньо переміщених осіб. Особливість дослідження полягає у врахуванні таких результатів модифікованої методики як вплив на соціальну адаптацію, пропріоцепцію і баланс.

Головною метою дослідження було розробити та науково обґрунтувати критерії ефективності використання адаптивної спортивної гри Корнхол-2 для внутрішньо переміщених осіб дитячого віку. Протягом дослідження були використані наступні методи: аналіз та узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури, експертна оцінка результатів практичної діяльності, анкетування, інтерв'ю, тест функціональної оцінки пропріоцепції і балансу, статистичний аналіз.

В процесі дослідно-аналітичної роботи встановлено покращення ефективності впливу занять адаптивною грою Корнхол-2 на соціальну адаптацію та психофізичний розвиток, що підтверджується високим та середнім рівнем соціальної адаптації в адаптаційному центрі, високим рівнем задоволеності модифікованою версією гри Корнхол відповідно до 5-бальної шкали Лайкерта, кращою динамікою зростання показників Y-тесту на пропріоцепцію і баланс у порівнянні з початковим дослідженням у групі дітей, що займалися грою Корнхол-2 (10 %).

Практичне значення отриманих результатів полягає у ефективності використання удосконаленої методики проведення гри Корнхол, врахуванні протягом занять емоційного фактору, показників дрібної моторики, пропріоцепції та балансу, а також у впровадженні результатів досліджень у практичну діяльність фахівців з адаптивних спортивних ігор.

Ключові слова: адаптивна гра, спорт, методика, емоції, соціальна адаптація, дрібна моторика, пропріоцепція.

Petruk I. The main goal of the study was to develop and scientifically substantiate criteria for the effectiveness of using adaptive Cornhole game for internally displaced children.

Methods. During the research, the following methods were used: analysis and generalization of data from scientific and methodological and special literature, expert assessment of the results of practical activities, questionnaires, interviews, special tests for proprioception and balance.

Results. In the process of research and analytical work, an improvement in the effectiveness of adaptive Cornhole game on social adaptation and psychophysical development was established, which is confirmed by a high and average level of social adaptation in adaptation centre, a high level satisfaction with the modified version of the Cornhole game according to a 5-point Likert scale, better growth dynamics of the Y-test for proprioception and balance compared to the initial study in the group of children who played the Cornhole-2 game (10 %).

Conclusions. The practical significance of the obtained results lies in the effectiveness of using the improved method of conducting the Cornhole game, taking into account during classes the emotional factor, indicators of fine motor skills, proprioception and balance, as well as in the implementation of research results in the practical activities of specialists in adaptive sports games..

Keywords: *adaptive game, sports, technique, emotions, social adaptation, fine motor skills, proprioception.*

Постановка проблеми. Значна кількість осіб потребують адаптації до умов що створилися внаслідок війни на території України. Зокрема, необхідно враховувати вплив несприятливих факторів на різні аспекти життя, такі як фізичне та психічне здоров'я, соціальна взаємодія та якість життя. В сучасних умовах громадяни, і ті, які безпосередньо знаходились у зоні бойових дій, і всі ті, кого ці події стосуються опосередковано, відчувають вплив психотравматичних чинників.

Одним із таких напрямків дослідження є вивчення впливу адаптивних спортивних ігор на соціальну адаптацію, психофізичний розвиток соціально незахищених верств населення, таких як внутрішньо переміщені особи, діти-сироти та діти позбавлені батьківського піклування.

Аналіз літературних джерел. Адаптація займає центральне місце в галузі адаптованої фізичної активності. Термін «адаптований» означає, що щось модифіковано, змінено [10; 11]. Адаптація може бути на мікро- і макрорівні та включає зміни в діяльності, оцінюванні, навчанні, соціалізації особистості (8).

Соціально-психологічний аналіз та необхідність адаптації вимушено переміщених осіб, важливість вимірювання рівня соціальної адаптованості особистості, оцінці індивідом ступеня своєї задоволеності висвітлили Л. Безкоровайна, І. Павленко, С. Хутка [1;5; 8].

Позитивний вплив на психологічний стан переселенців відіграє і соціальна підтримка надана внутрішньо переміщеним особам громадськими організаціями, волонтерами та іншими сторонами [2]

Стратегії адаптації та залучення до фізичної активності, вплив адаптивних рухливих ігор на психолого-педагогічну реабілітацію розглядаються у працях А. Заплатинської, М. Block, Р. Heikinaro-Johansson, С. Sherril [4; 9; 10; 13; 14]. Розробка стратегій адаптації важлива з метою збереження соціальної незалежності, збереження та продовження соціальної активності, розвитку здібностей [3].

На значення спортивної адаптації та її вплив на організм осіб як цінного інструменту інтеграції студентів з обмеженими можливостями та без них, вплив занять фізичними вправами на якість життя дітей звертають увагу у своїх публікаціях V. Kalyvas, Z. Ozkan. [11; 12].

Мета дослідження. Розробити та науково обґрунтувати критерії ефективності використання адаптивної спортивної гри Корнхол серед дітей внутрішньо переміщених осіб.

Основні завдання дослідження.

1. Аналіз і узагальнення основних літературних даних і джерел.

2. Визначити вплив адаптивної спортивної гри Корнхол на соціальну адаптацію, когнітивні функції, дрібну моторику, пропріоцепцію.

Матеріал і методи дослідження. Аналіз та узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури, експертна оцінка результатів практичної діяльності, анкетування, інтерв'ю, спостереження, Y-balance test на пропріоцепцію та баланс.

Виклад основного матеріалу. Завданнями адаптаційних ігор, як засобу ерготерапії, є реалізація соціальної, психолого-педагогічної та реабілітаційної функцій. У питаннях соціальної адаптації важливо звертати увагу на позитивний зв'язок із якістю життя, задоволеності життям, настроєм, реінтеграцією в громаду(7)

Дослідження впливу адаптивних спортивних ігор на організм людини проводилося у Польсько-Українському Адаптаційному Центрі Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука, який функціонує відповідно до міжнародної програми RITA „Ерготерапія засобами адаптивних ігор”. У дослідженні допомагали студенти-волонтери факультету здоров'я, фізичної культури і спорту, спеціальність 227 – фізична терапія, ерготерапія, що пройшли відповідне міжнародне стажування. Загалом у дослідженні прийняли участь 40 відвідувачів адаптаційного центру віком від 6 до 11 років. Це були внутрішньо переміщені особи без відхилень у стані здоров'я.

Проводилося анкетування за 5-бальною шкалою задоволення та зацікавленості Лайкерта, індивідуальні інтерв'ю та тест для оцінки балансу і пропріоцепції „Рух по траєкторії зірки”(Y-тест)

Відповідно до міжнародної програми у адаптаційному центрі відбувалися заняття з використанням адаптивних спортивних ігор, серед яких була гра Корнхол. Відвідувачі центру проводили заняття з гри Корнхол у двох варіантах – стандартному та в авторському модифікованому варіанті. Стандартний варіант полягав у тому, щоб потрапити мішечками з кукурудзи в отвір на дерев'яній поверхні з певної відстані та нарахуванням оціночних балів. У авторському модифікованому варіанті гри Корнхол до правил стандартного варіанту гри вносились доповнення за яким гравець, який кидає мішечок стає стопами ніг на масажний балансувальний диск.

Оскільки опитування проводилося серед дітей 6-11 років, була використана 5-бальна шкала Лайкерта для оцінки задоволення від ігор.

Індивідуальні інтерв'ю доповнювали дані анкети задоволення. Відвідувачі були опитані після циклу занять, які вони завершили. Спочатку були поставлені загальні питання, наприклад “Що ви думаєте про ці адаптивні ігри” або “Чи сподобалися вам заняття”. Потім були задані більш конкретні питання. Наприклад, “ Чи потоваришували ви з іншими відвідувачами адаптаційного центру?”, “Чи однаково вам сподобалися обидві гри Корнхол?”, “У яку гру було легше грати?”, «У яку гру було цікавіше грати? ».

Оцінка пропріоцепції і балансу проводилася за допомогою Y-тесту. Використовувалися три різні напрямки „ складової дистанції досяжності” з визначенням середньої відстані у кожному напрямку та норми відстані у відсотках (середня відстань у кожному з напрямків/довжина ноги × 100).

Процедура проведення дослідження складалася з трьох етапів. Перший передбачав ознайомлення учасників з правилами та умовами проведення адаптивних ігор Корнхол і Корнхол-2. Модифікована версія гри Корнхол була частиною заняття разом зі всіма іншими адаптивними спортивними іграми. Другий етап включав безпосередню гру в адаптовані спортивні ігри. Всі заняття були постійними двічі на тиждень (цикл занять - 4 місяці). Одна група дітей займалася за правилами стандартного варіанту гри Корнхол, а інша група за правилами модифікованої версії гри Корнхол-2. Третій етап складався з оцінки задоволення, функціональної оцінки пропріоцепції та балансу.

Загалом, проводилося дослідження таких видів соціальної адаптації у адаптаційному центрі як психофізіологічна і соціально-психічна.

Важливим моментом здійснення процесу соціальної адаптації є визначення критеріїв її успішного проведення. До них можна віднести позитивний емоційний стан протягом і після закінчення адаптивних ігор, позитивне суб'єктивне самооцінювання досягнутих результатів, оптимізм, відсутність тривожності.

Показниками успішної соціальної адаптації дітей з внутрішньо переміщених сімей, яка здійснюється через адаптивні ігри, виступають психологічне задоволення середовищем і такими його елементами як задоволення грою, спілкуванням, організацією занять та змагань з адаптивних спортивних ігор, умовами, змістом і формами їх проведення. Показники низької соціальної адаптації можуть проявлятися у відсутності позитивних змін, прагненні суб'єкта переміститись в інше соціальне середовище, відхилення у поведінці.

Таким чином, на основі досліджень інших авторів [6] та власних досліджень, опитування дітей, спостереження за їх поведінкою ми визначали рівні соціальної адаптації в процесі занять в адаптаційному центрі.

Високий рівень адаптації вирізнявся достатньою для дітей адаптацією до занять у адаптаційному центрі, середній рівень означав фактично рівень ситуативної адаптації, недостатній рівень – відвідувачі переважно пасивні.

Функціональна оцінка пропріоцепції і балансу здійснювалися двічі перед початком занять адаптивними спортивними іграми та після закінчення циклу занять.

Результати. Значних відмінностей від статі та віку не було.

Опитувальник за шкалою задоволення та зацікавленості Лайкерта показав високий рівень задоволеності адаптивними спортивними іграми та відсутність значної відмінності між стандартним варіантом гри Корнхол та її модифікованою авторською версією за цією шкалою. Серед дітей 6-9 років спостерігався незначно вищий рівень задоволеності від модифікованої версії гри в Корнхол (Корнхол-2), а у дітей 10-11 років від стандартної версії.

Результати рівня задоволеності грою Корнхол і її модифікованою версією за шкалою Лайкерта відвідувачів адаптаційного центру наведені в табл. 1

Покращення соціальної адаптації, підвищення рівня задоволення, зацікавленості адаптивними спортивними іграми внаслідок аналізу проведених інтерв'ю та спостереження доповнили результати опитувальника за шкалою Лайкерта. У відвідувачів центру після завершення циклу занять було визначено високий та середній рівень соціальної адаптації.

У таблиці 2 наведені результати рівнів соціальної адаптації відвідувачів адаптаційного центру після завершення циклу занять. Визначено високий та середній рівень соціальної адаптації (83,3 % та 16,7%).

Таблиця 1.

Рівень задоволеності грою Корнхол і її модифікованою версією відвідувачів адаптаційного центру за шкалою Лайкерта (n1=20, n2=20)

Рівень задоволеності грою Корнхол	Немодифікований варіант		Модифікована версія	
	Загальна кількість балів	Відсотки (%)	Загальна кількість балів	Відсотки (%)
Дуже незадоволений	0	0	0	0
Дещо незадоволений	0	0	0	0
Ні незадоволений, ні задоволений	3	5	0	0
Частково задоволений	4	5	8	10
Дуже задоволений	90	90	90	90

Таблиця 2.

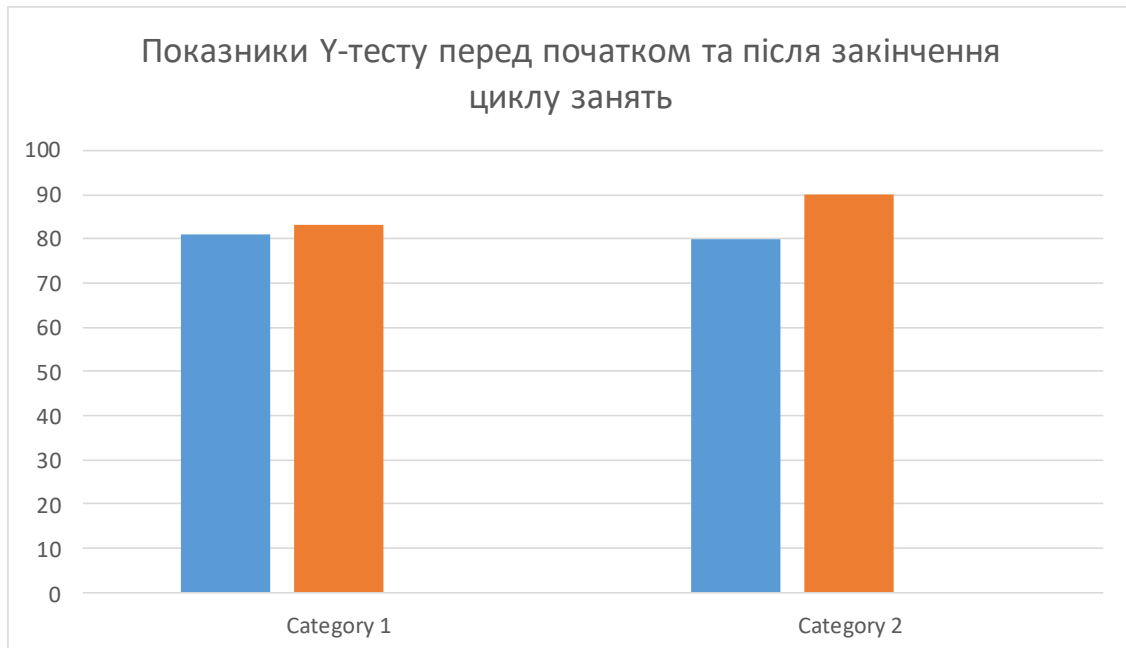
Рівень соціальної адаптації відвідувачів в адаптаційному центрі після завершення циклу занять (n = 36)

Рівень	Кількість	Відсотки (%)
Високий	30	83,3
середній	6	16,7
недостатній	0	0

Після проведених 16-тижневих занять модифікованою грою Корнхол покращилися показники Y-тесту на пропріоцепцію і баланс у порівнянні з початковим дослідженням а також з тією групою дітей, що грали у стандартний варіант гри. Приріст показників становив 2% у групі дітей, що займалися грою Корнхол (n1=20) та відповідно 10% у групі дітей, що займалися грою Корнхол-2 (n2=20).

Показники Y-тесту перед початком та після закінчення циклу занять зображено на діаграмі 1.

Diagram 1

Category 1: гра Корнхол

Category 2: гра Корнхол-2

Обговорення

Адаптивні спортивні ігри впливають на покращення соціальної адаптації. Статистичний аналіз показав покращення соціальної адаптації, що підтверджується аналізом результатів опитувальника за шкалою Лайкерта, аналізом проведених інтерв'ю та спостережень за поведінкою дітей.

Модифікована версія гри в Корнхол призвела до покращення показників задоволеності грою, пропріоцепції та балансу у порівнянні із стандартним варіантом гри Корнхол. Аналіз результатів отриманих за опитувальником Лайкерта та інтерв'ю показав відсутність значних відмінностей у рівні задоволення. Серед дітей 6-9 років спостерігався незначно вищий рівень задоволеності від модифікованої версії гри в Корнхол, а у дітей 10-11 років від стандартної версії. Крім того, всі відвідувачі визнали, що модифікована гра була складнішою, але цікавішою.

Не було суттєвих відмінностей для статі. Дівчата і хлопці успішно виконували завдання на заняттях.

Підтверджено, також, дещо більший приріст покращення показників пропріоцепції та балансу у модифікованій версії гри в Корнхол за Y-тестом ніж у стандартному варіанті гри. Дослідження цих показників варто проводити у дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, нервової системи наприкінці виконання типової програми реабілітації з використанням інших спеціальних тестів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Адаптивні спортивні ігри можуть слугувати доповненням до процесу загальної соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб, соціально вразливих категорій населення. Вони можуть не тільки позитивно вплинути на якість життя, але і на такі функції як пропріоцепція та баланс.

Загалом, потрібно зазначити, що діти з сімей внутрішньо переміщених осіб показали високий та середній рівень соціальної адаптації до занять у адаптаційному центрі адаптивними спортивними іграми Корнхол і Корпнхол-2 що підтверджується високим (83,3%) і середнім (16,7%) рівнем соціальної адаптації, високим рівнем задоволеності адаптивними іграми Корнхол і Корнхол-2 відповідно до 5-бальної шкали Лайкерта (5балів - 90%, 4 бали - 8%) Покращилися показники пропріоцепції та балансу після закінчення циклу занять у гру Корнхол-2 у порівнянні з початковим дослідженням, що підтверджується зростанням показників Y-balance тесту у дітей які займалися грою Корнхол-2 на 10%. Зростання показників пропріоцепції та балансу після закінчення циклу занять у гру Корнхол становило тільки 2%.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні адаптивних спортивних ігор і їх модифікованих версій для дітей внутрішньо переміщених осіб, а також у впровадженні результатів досліджень у практичну діяльність адаптаційних центрів з метою покращення соціальної адаптації, дрібної моторики, пропріоцепції та балансу.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні адаптації до занять адаптивною спортивною грою Корнхол-2, використанням та розробкою додаткових спеціальних тестів на пропріоцепцію та баланс, вивченні впливу використання модифікованої версії гри Корнхол-2 у фізичній терапії після офіційного завершення традиційної реабілітації.

Література

1. Безкоровайна Л.О. Особливості соціально-психологічної адаптації дітей внутрішньо переміщених осіб. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та соціальна психологія, 2018. N1(46). С.29-34.
2. Бісик В.С. Предиктори успішної адаптації вимушено переміщених осіб/ В.С. Бісик; наук. керівник О.Ю.Горбачова. – Кривий Ріг: КДПУ, 2023. – 39с.
3. Брайтченко Т.В., Якухіна Н.О. Соціальна адаптація дітей із родин внутрішньо переміщених осіб. Педагогічний вісник. 2023. № 3 (113). С.97–100.
4. Заплатинська А.Б., Шевчук Л.А. Рухливі ігри як засіб адаптивної фізичної культури для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та інтелекту. Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки & quot; (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), 2020 (3), 57-63. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2020-PP-3-57-63>
5. Павленко І.Ю., Мазур О.В. Психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб: досвід українського суспільства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Психологія, 2021. N2(50). С. 85-91.
6. Корпач Н. І., Сидорук І. І. Соціальна робота з дослідження стану адаптації дітей внутрішньо переміщених осіб до нового соціального середовища. Педагогічний часопис Волині. 2018. № 1 (8). С. 133–139. Google Scholar
7. Петрук І. Використання функціональних тестів для оцінки адаптації та психофізичного розвитку у польсько-українському центрі МEGУ / І. Петрук // Актуальні питання та перспективи інноваційного розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції : зб. тез доповідей учасн. Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Рівне, 14 листоп. 2024 р.) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янука. – Рівне : МEGУ, 2024. – Ч І. – С. 265-266.
8. Хутка С.В. Проблема вимірювання рівня соціальної адаптованості особистості : визначення ключового індикатора [The problem of measuring the level of social adaptability of an individual: definition of a key indicator]. Наукові записки НаУКМА. - 2007. - Т. 70 : Соціологічні науки. - С. 27-33.
9. Block, M. (2000). A teacher's guide to including students with disabilities in general physical education. (2 ed. Baltimore, MD: Paul. H. Brookes.
10. Heikinaro-Johansson P., Sherrill. C., French. R., & Huuhka, H. (1995). Adapted physical education consultant service model to facilitate integration. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12. 12-23.
11. Kalyvas V., Reid G. (2003). Sport adaptation, participation and enjoyment of students with and without physical disabilities. *Adapted physical activity quarterly: APAQ* 20(2):182-199. Human Kinetics Publisher Inc.
12. Ozkan Z., Kale R. (2023). Investigation of the effects of physical education activities in motor skills and quality of life in children with intellectual disability. *International Journal of Developmental Disabilities* 69 (4):1-15.
13. Sherrill, C. (1995). Adaptation theory: The essence of our profession and discipline. In I. Morisbak & P.E. Jorgensen (Eds.), *Quality of life through adapted physical activity: A lifespan concept* (pp. 31-45). Ornslog, Norway: BB Grfisk.
14. Sherrill, C. (1998). *Adapted physical activity recreation and sport: Crossdisciplinary and lifespan* (51b ed). Boston, MA: WCBIMcGraw-Hill.

References

1. Bezkorovaina L.O. Peculiarities of social and psychological adaptation of children of internally displaced persons. Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanova. Series 19. Correctional pedagogy and social psychology, 2018. N1(46). P.29-34.
2. Bisik V.S. Predictors of successful adaptation of forcibly displaced persons/ V.S. Bisik; of science manager - O.Yu.Gorbachova. - Kryvyi Rih: KDPU, 2023. - 39p.
3. Braychenko T.V., Yakukhina N.O. Social adaptation of children from families of internally displaced persons. Pedagogical bulletin. 2023. No. 3 (113). P.97–100.
4. Zaplatinska A.B., Shevchuk L.A. Movement games as a means of adaptive physical activity culture for children with disorders of the musculoskeletal system and intelligence. Proceedings. Series "Psychological and Pedagogical Sciences" (Nizhyn State University named after Mykola Gogol), (3), 57-63. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2020-PP-3-57-63>
5. Pavlenko I.Yu., Mazur O.V. Psychological features of adaptation of internally displaced persons: experience of Ukrainian society. Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Psychology, 2021. N2(50). С. 85-91.
6. Korpach N. I., Sydoruk I. I. Social work on the study of the state of adaptation of children of internally displaced persons to a new social environment. Pedagogical journal of Volyn. 2018. No. 1 (8). P. 133–139. Google Scholar
7. Petruk I. Using functional tests to assess adaptation and psychophysical development in the Polish-Ukrainian center of MEGU / I. Petruk // Current issues and prospects of innovative development of science and education in the context of European integration: collection of abstracts of reports of participants of the International Scientific and Practical Conference (Rivne, November 14, 2024) / International Economic and Humanities University named after Academician Stepan Demyanchuk. – Rivne: MEGU, 2024. – Ch I. – P. 265-266.
8. Hutka S.V. The problem of measuring the level of social adaptability of an individual: definition of a key indicator [The problem of measuring the level of social adaptability of an individual: definition of a key indicator]. Scientific notes of NaUKMA. - 2007. - T. 70: Sociological sciences. - P. 27-33.
9. Block, M. (2000). A teacher's guide to including students with disabilities in general physical education. (2 ed. Baltimore, MD: Paul. H. Brookes.
10. Heikinaro-Johansson P., Sherrill. C., French. R., & Huuhka, H. (1995). Adapted physical education consultant service model to facilitate integration. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12. 12-23.
11. Kalyvas V., Reid G. (2003). Sport adaptation, participation and enjoyment of students with and without physical disabilities. *Adapted physical activity quarterly: APAQ* 20(2):182-199. Human Kinetics Publisher Inc.

12. Ozkan Z., Kale R. (2023). Investigation of the effects of physical education activities in motor skills and quality of life in children with intellectual disability. *International Journal of Developmental Disabilities* 69 (4):1-15.
13. Sherrill, C. (1995). Adaptation theory: The essence of our profession and discipline. In I. Morisbak & P.E. Jorgensen (Eds.), *Quality of life through adapted physical activity: A lifespan concept* (pp. 31-45). Ornslog, Norway: BB Grfsk.
14. Sherrill, C. (1998). *Adapted physical activity recreation and sport: Crossdisciplinary and lifespan* (51b ed., pp. 60-69). Boston, MA: WCBIMcGraw-Hill.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).32](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).32)

Пилипей Л.П. доктор наук, професор
Кафедра фізичного виховання і спорту,
Сумський державний університет
l.pylypei@uabs.sumdu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0003-3508-1675>

Заяц С.А. аспірант
Кафедра фізичного виховання і спорту,
Сумського державного університету, м. Суми
zaiacsergij94@gmail.com
Дьяченко С.В. асистент
Кафедра фізичного виховання і спорту,
Сумського державного університету, м. Суми
s.diachenko@uabs.sumdu.edu.ua

ІНТЕГРАЦІЯ ВИДІВ КОНТРОЛЮ ФІЗИЧНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ СПОРТСМЕНІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена проблемі інтеграції видів контролю фізичної працездатності спортсменів у закладах вищої освіти. Розглянуто протиріччя у використанні видів контролю і проблеми управління процесом підготовки спортсменів. Здійснено теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та інформації зі світової мережі Internet. Було проведено анкетування 3800 студентів-спортсменів.

Опитування дало змогу з'ясувати проблемне поле в системі підготовки студентів-спортсменів ЗВО. Ефективність використання видів контролю було досліджено в ході опитування, результати якого було підраховано за допомогою методів математичної статистики. Так, встановлено, що тільки 10 % респондентів використовують такий актуальний вид контролю, як оперативний. Проведення анкетування показало, що результати опитування корелюють з рівнем спортивних досягнень у всіх видах спорту. Великий вплив на керування процесом підготовки складає оперативний контроль, який використовують тільки 10 % спортсменів. Таким чином, можна зробити висновок, що низький рівень використання більшості видів контролю унеможливорює управління підготовкою. Використання оперативного контролю буде визначальним впливом ефективності підготовки студентів-спортсменів ЗВО.

Ключові слова: оперативний контроль, зворотній зв'язок фізична працездатність, анкетування

L. P. Pylypei, S. A. Zaiats, S.V. Diachenko. Integration of physical fitness control methods for athletes in higher education institutions.

The article addresses the issue of integrating types of physical fitness control for athletes in higher education institutions. It examines contradictions in the use of control types and issues in managing the athlete training process. A theoretical analysis and summary of scientific-methodological literature and online information sources were conducted. A survey was carried out with 3,800 student-athletes.

The survey helped identify the problem areas within the student-athlete training system in higher education institutions. The effectiveness of control types was assessed during the survey, with results calculated using mathematical statistics methods. Findings show that only 10 % of respondents use the critical type of control known as operational control. The survey results also correlate with the level of sports achievements across all sports disciplines. Operational control, used by only 10 % of athletes, has a significant impact on managing the training process. Thus, it can be concluded that the low usage of most control types hinders effective management of athlete preparation. Employing operational control will be crucial to enhancing the training effectiveness of student-athletes in higher education institutions.

Keywords: operational control, feedback, physical fitness, survey.

Постановка проблеми. Результати наукових досліджень контролю у фізичному вихованні і спорту показують на широкий спектр наукових напрацювань з цієї проблеми у різних аспектах [6; 2] та інших, суть яких полягає в аналізі динаміки і результатів фізичної працездатності. Тобто, процес контролює, простежує взаємозв'язок і відповідність між педагогічними діями, запланованими результатами, і реально отриманими. Контроль перетворює підготовку спортсменів у керований процес. Точність, обґрунтованість і об'єктивність управляючих дій педагога визначається інтенсивністю і якістю інформаційних потоків. Управління самоорганізацією системи повинне бути сформовано на основі постулатів синергетики [4]. Водночас, традиційне уявлення про самоорганізацію повинно базуватись на основі теорії класичної кібернетики [4]. Але, як показує дослідження, на практиці підготовки і поліпшення фізичної працездатності є проблеми.